

6. Євгенєва А., Ковриженко Д. Чому «Європа» має значення? Європеїзація законодавчого процесу та парламентських практик в Україні. Київ : Лабораторія законодавчих ініціатив, 2010. 74 с.

Василенко В'ячеслав Сергійович,
здобувач навчально-наукового інституту
заочного та дистанційного навчання
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Власенко Валерій Павлович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Актуальність питання правового статусу органів публічної влади є беззаперечною і безпосередньо пов'язана з процесами реформування та системної трансформації, що відбуваються в державі. Без розв'язання цієї проблеми буде неможливо реалізувати значну кількість державних програм соціально-економічного розвитку та національних проєктів у найважливіших сферах суспільного та приватного життя, що негативно вплине на реалізацію стратегічного вектора України.

Органи публічної влади реалізують свої права та обов'язки на трьох окремих рівнях: державному, регіональному та місцевому, утворюючи систему органів публічної влади. До суб'єктів публічного права відносять державу та державні органи (в тому числі без статусу юридичної особи), що є складовою частиною механізму держави, а також будь-яку особу приватного права, яка здійснює повноваження державного органу. До органів публічної влади без статусу юридичної особи належать територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізують державну митну політику та центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну податкову політику [1].

О. Сушинський вважає, що основою діяльності органів публічної влади є ідея контролю як необхідності реалізації прав і свобод людини і громадянина шляхом здійснення державних і муніципальних функцій та повноважень [2, с. 276].

Сутнісна характеристика категорії «правовий статус» проявляється через нормативно закріпленій та гарантований державою комплекс суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, передбачений для того чи іншого суб'єкта

права.

Проаналізувавши значну кількість наукової літератури адміністративно-правового спрямування, є підстави констатувати, що у класичному вигляді склад правового статусу, що поєднує права, обов'язки та відповідальність, більш характерний для фізичних осіб як суб'єктів адміністративного права. Щодо юридичних осіб, у тому числі органів публічної влади, їх правовий статус у переважній більшості випадків розкривається за допомогою таких елементів, як: функції, завдання, повноваження, гарантії діяльності та юридична відповідальність [3, с. 175].

Зовнішньою формою здійснення публічної влади в Україні є: для законодавчої гілки влади – законодавство; для виконавчої гілки державної адміністрації – державне управління; для судової гілки влади – юстиція [4, с. 27].

З огляду на функції держави, які вона виконує, у цьому контексті доцільно виділяти шість напрямів публічної влади в Україні: політичну, державну, охоронну, правову тощо.

Основними суб'єктами, які визначають напрями державного розвитку, є Президент України, народні депутати України, Рада національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України та інші центральні органи виконавчої влади [5, с. 25–26].

Загальне розуміння суб'єктів публічного права відображає поняття, що інтерпретує їх як учасників публічно-правових відносин, що створюються у визначеному імперативними нормами права порядку з метою забезпечення реалізації публічного інтересу, які задля досягнення цієї мети наділяються державно-владними повноваженнями здійснювати соціально значущу діяльність [1, с. 18].

У цьому питанні важливо зауважити, що попри схожість, а іноді й ідентичність повноважень органів публічної влади, компетенції різних органів будуть відрізнятися. Компетенція є індивідуальною характеристикою кожного окремого органу, на відміну від функцій, повноважень або обов'язків суб'єктів публічної влади.

Отже, можна стверджувати, що функції та компетенція органу державної влади є важливою основою його існування, яка забезпечує раціональне, нормалізоване та ефективне функціонування, стимулює розвиток як окремих територій, на яких ці органи здійснюють свої повноваження, так і держави в цілому.

Владними повноваженнями органів державного управління О. Джафарова вважає сукупність прав і обов'язків (юридичних обов'язків), а також їх спрямованість на забезпечення життя, здоров'я людей, безпеки навколишнього природного середовища, національних інтересів і підтримання балансу приватних та суспільних інтересів у певній сфері суспільних відносин (економічних, екологічних, культурних) [6, с. 44].

Загальними принципами організації та діяльності органів публічної влади в Україні є принципи демократії, верховенства права, поваги до прав і свобод, честі та гідності людини і громадянина, єдиноначальності та колегіальності,

гласності, громадського контролю, компетентності, територіальності та ін.

Адміністративно-територіальний устрій публічної влади в Україні забезпечує співіснування на місцевому рівні двох ключових суб'єктів системи публічної влади – держава, яку представляють місцеві державні адміністрації, та місцеве самоврядування, що представляє інтереси відповідною територіальною громадою безпосередньо, а також через уповноважені органи місцевого самоврядування.

Як бачимо характерною рисою системи публічної влади в Україні є її дуалізм. На центральному рівні це прагнення до побудови змішаного (парламентсько-президентського) типу системи управління державою. На локальному рівні дуалізм пов'язаний зі співіснуванням на одному рівні двох видів публічної влади – державної виконавчої влади в особі її органів і посадових осіб та місцевого самоврядування [7, с. 40].

Зазначені суб'єкти наділяються публічною владою, що розуміється як здатність розгалуженої системи органів публічної влади впливати на рішення, дії чи бездіяльність фізичних і юридичних осіб та/або вирішувати юридичну долю об'єктів неживої природи з метою досягнення соціально вагомих цілей [8, с. 34].

Влада публічних органів характеризується:

- суверенітетом, що означає незалежність здійснення публічної влади;
- загальністю, яка означає, що публічна влада поширює свій вплив на все або частину суспільства;
- фінансовою безпекою, яка досягається шляхом визначення податків, зборів та інших обов'язкових платежів;
- нормативним регулюванням суспільних відносин, що виявляється у можливості органів державної влади видавати загальнообов'язкові правила поведінки;
- добровільним характером впливу, який виявляється в тому, що вплив публічної влади має внутрішній, духовний аспект, тобто ґрунтується на волі суб'єкта, який здійснює владу;
- примусовим характером, можливість застосування законного прямого або впливу на суб'єктів владних повноважень з метою примусити їх вчинити певні дії або утриматися від їх дій [5, с. 45].

Таким чином, правовий статус органів публічної влади є системою елементів, серед яких повноваження, компетенція, обов'язки, відповідальність, форми діяльності зазначених органів, що в цілому обумовлюються та реалізуються для здійснення завдань і функцій держави.

Список використаних джерел

1. Власенко В. П. Суб'єкти публічного права: інтерпретаційні аспекти нормативних положень міжнародних правових актів та законодавства України. *Науковий вісник УжНУ*. Серія «Право». 2023. Вип. 78 (1). С. 14–19. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/78-ch-1>
2. Сушинський О. І. Контроль у сфері публічної влади: теоретико-

методологічні та організаційно-правові аспекти : монографія. Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2002. 468 с.

3. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. / Михалицька Н. Я., Верескля М. Р., Михалицький В. С. Львів : Львів ДУВС, 2019. 320 с.

4. Дніпров О. С. Державна влада як каталізатор розбудови держави. *Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку* : зб. тез доповід. наук.-практ. круглого столу (м. Львів, 29 лют. 2016 р.) [у 2-х ч.]. Київ : Леся, 2016. Ч. 2. С. 27–30.

5. Дніпров О. С. Поняття та ознаки органів місцевої виконавчої влади. Правові, соціально-психологічні та інформаційні процеси державотворення в контексті євроінтеграції : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Львів, 8–9 лют. 2016 р.). Львів, 2016. С. 25–26.

6. Джафарова О. В. Дослідження органів публічної адміністрації в системі суб'єктів дозвільної діяльності в Україні. *Форум права*. 2018. С. 42–49.

7. Стукан Т. М. Публічна влада: характеристика, ознаки та форми прояву. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2021. № 4 (31). С. 37–41.

8. Державна служба в Україні : навч. посіб. / Малиновський В. Я. Київ : Кондор, 2018. 312 с.

Васильєв Олексій Дмитрович,
студент 2 курсу Навчально-наукового
інституту права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник:
Дідич Тарас Олегович,
професор кафедри теорії та історії
права та держави Навчально-наукового
інституту права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
доктор юридичних наук, професор

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА ПРАВОТВОРЧІСТЬ: ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Для початку потрібно з'ясувати значення дефініції «правотворчість». У своїх роботах В.В. Копейчиков давав таке визначення: «правотворчість – це діяльність державних органів і посадових осіб, громадських організацій, уповноважених на те державою, а також усього народу країни, що спрямовується на утворення, зміну чи скасування нормативно-правових актів»